

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátskou kanceláriou MADEJ & PARTNERS s. r. o., Mýtna 42, Bratislava, IČO 53 035 038, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Róbert Madej, PhD., proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 186/2017-178 z 22. augusta 2018 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 197/2019 z 28. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) napadnutým rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia a napadnutým rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutých rozsudkov krajského súdu a najvyššieho súdu a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 187/2014 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa Slovenská republika zastúpená Okresným úradom Bratislava (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala určenia neplatnosti závetov. Rozsudkom č. k. 18 C 187/2014-156 z 12. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok z 12. decembra 2016“) okresný súd určil, že oba záветы z 5. apríla 2014, na základe ktorých mala poručiiteľka [REDACTED] odkázať všetok svoj majetok sťažovateľke, sú neplatné. Svoje rozhodnutie okresný súd založil na záveroch vyplývajúcich zo znaleckého posudku č. 12/2016 vypracovaného súdnou znalkyňou [REDACTED] z odboru písomoznalectva, odvetvia ručného písma, podľa ktorých oba záветы neboli spísané vlastnou rukou poručiiteľky.

3. O odvolaní proti rozsudku z 12. decembra 2016 rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. V konkrétnostiach v reakcii na argumentáciu sťažovateľky obsiahnutú v odvolaní, ktorou táto spochybňovala závery znaleckého posudku a žiadala, aby súd vykonal ďalšie dôkazy, ktorými sa preukáže tvrdenie, že je jedinou pokrvnou príbuznou poručiiteľky, krajský súd uviedol, že súd prvej inštancie sa pri dokazovaní správne zameral na posúdenie skutočnosti, či oba záветы boli napísané a podpísané vlastnou rukou poručiiteľky. Keďže zo znaleckého posudku č. 12/2016 vyplýva, že oba záветы neboli napísané a podpísané poručiiteľkou, vykonávanie ďalších dôkazov, ktorými by sa preukázala pravdivosť tvrdení sťažovateľky, bolo podľa krajského súdu bezpredmetné, keďže súdny znalec navrhnutý sťažovateľkou z odboru grafickej diagnostiky neskúma pravosť písma, ale len vyhotovenie a pravosť listín, čo je v danom prípade pre posúdenie toho, či záветы boli napísané a podpísané poručiiteľkou, irelevantné. Ani námietku sťažovateľky o jej príbuzenskom vzťahu k poručiiteľke nepovažoval krajský súd za relevantnú vo vzťahu k predmetu konania, keďže prípadný príbuzenský vzťah sťažovateľky k poručiiteľke sa bude preukazovať v rámci dedičského konania tak, aby mohla nastúpiť ako dedička zo zákona.

4. V dovolaní podanom proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorú odôvodňovala porušením svojho práva na spravodlivý proces nenariadením znaleckého dokazovania. Okrem toho dôvodila, že dôležitou skutočnosťou bolo skúmanie fyzického a psychického stavu poručiiteľky v čase spísania závetu, keďže táto skutočnosť mohla ovplyvniť zmenu jej písma. V doplnení dovolania sťažovateľka namietala, že znalecké dokazovanie trpí procesnými, ako aj hmotnoprávnymi vadami, ktoré ovplyvnili výsledok konania. Osobitne poukázala na nerovnosť strán v spore spôsobenú tým, že žalobkyňa plniaca úlohy orgánu verejnej správy zabezpečovala porovnávacie materiály pre znalecké dokazovanie, a preto považuje znalecký posudok za nedôveryhodný. Sťažovateľka ako dovolateľka zároveň predložila dovolaciemu súdu odborné vyjadrenie č. 62/2019 vypracované súdnou znalkyňou z odboru písomoznalectva, odvetvia ručného písma 8. decembra 2019, podľa záverov ktorého zvolené metódy a formy práce súdnej znalkyne, ktorá vypracovávala znalecký posudok č. 12/2016, ako aj obmedzený počet porovnávaných znakov neumožnili vyslovenie jednoznačného záveru znaleckého skúmania. Vzhľadom na uvedené nedostatky bolo preto namieste podľa sťažovateľky nariadiť doplňujúce znalecké dokazovanie, ktoré navrhla na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 12. decembra 2016, pričom jeho nenariadenie predstavuje porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu.

5. Napadnutým rozsudkom najvyšší súd dovolanie sťažovateľky zamietol (§ 448 CSP), pričom v podstatnom k námietke nerovnosti strán v spore zdôraznil, že uvedenú procesnú obranu použila sťažovateľka prvýkrát až v dovolacom konaní. Aj napriek uvedenému však nad rámec už zmieňovaného uviedol, že žalobkyňa je stranou v spore z titulu v dedičskom konaní predbežne zistenej možnej odúmrti, kde v zmysle príslušnej zákonnej úpravy za Slovenskú republiku koná okresný úrad. Z uvedeného dôvodu preto zamestnanci žalobkyne mali oprávnenie a aj povinnosť predkladať v konaní listiny tak, ako to aj urobili. Aj námietka týkajúca sa zabezpečovania porovnávacích materiálov bola podľa najvyššieho súdu prezentovaná sťažovateľkou ako dovolateľkou až v dovolacom konaní. Aj napriek uvedenému však najvyšší súd podrobil predmetnú námietku meritórnemu preskúmaniu, pričom dospel k záveru, že porovnávacie materiály súdnej znalkyni poskytli žalobkyňa, ako aj žalovaná (sťažovateľka), pričom sťažovateľka správnosť označeného postupu v základnom konaní ani nenamietala. Rovnako v kontexte námietky o možnom vplyve psychického a fyzického stavu poručiteľky na jej písmo najvyšší súd zdôraznil, že v odvolacom konaní sťažovateľka síce namietla uvedenú skutočnosť, no v tejto súvislosti požadovala vyjadrenie znalca z oblasti grafickej diagnostiky, pričom krajský súd správne uzavrel, že znalec z uvedeného odboru neskúma pravosť písma, ale vyhotovenie a pravosť listín, čo bolo v danom prípade bezpredmetné. Dovolací súd k tomu doplnil, že pravosť závetov ako existujúcich listín, ktorú skúma odbor grafickej diagnostiky, sporovými stranami nebola namietaná. Z hľadiska predmetu konania bolo preto nadbytočným skúmať nikým nepopretú pravosť závetov znalcom z daného odboru. K odbornému vyjadreniu z 8. decembra 2019, ktoré sťažovateľka predložila až v dovolacom konaní, najvyšší súd akcentoval s prihliadnutím na skutočnosť, že v dovolacom konaní nie je súdom skutkovým, že nový dôkaz nemôže vykonať, a preto sa s jeho obsahom neoboznámil a na argumentáciu vyvedenú sťažovateľkou z neho neprihliadol.

6. V doplnení odôvodnenia v podstatnom z hľadiska predmetu konania najvyšší súd podotkol, že kľúčovým bolo ustálenie, či oba holografné závety boli napísané a podpísané vlastnou rukou poručiteľky, pričom súd na ustálenie odpovede na uvedenú kľúčovú otázku nariadil znalecké dokazovanie, v rámci ktorého súdna znalkyňa posúdila pravosť rukopisu a podpisu poručiteľky, pričom dospela k jednoznačnému záveru, že závety poručiteľka nenapísala ani nepodpísala. Závery vykonaného znaleckého dokazovania pritom najvyšší súd považoval za určité a vnútorne nerozporné, keďže súdna znalkyňa uviedla, že v sporných podpisoch a v porovnávacom materiáli je rozdielne tvarovanie začiatočného ťahu písmena „Ž“, ktoré je v sporných podpisoch vyhotovené dvojťahovo (slučkový obrat začína dolu, zvislica je vyhotovená samostatne), zatiaľ čo v porovnávacích podpisoch je vyhotovené jednotľahovo a písmový ťah začína hore (ide o opačný smer a postupnosť písacieho pohybu), alebo písmeno „r“ je v sporných zápisoch vyhotovené s jemnou slučkou na pravej strane, v porovnávacích zápisoch na ľavej strane, písmeno „M“ je vyhotovené v sporných zápisoch slučkovými obratmi, v porovnávacích zápisoch uhlovými obratmi. Podľa dovolacieho súdu preto vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje závery súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu. Vo veci konajúce súdy na zistenie skutkového stavu v základnom konaní zabezpečili v súlade s procesnou aktivitou a procesnými návrhmi strán sporu dostatočné množstvo dôkazných prostriedkov, z ktorých vyvodili na rozhodnutie vo veci dostatočné a jednoznačné skutkové závery, návrh na vykonanie dokazovania znaleckým posudkom z iného vedného odboru považovali za nadbytočný, pričom túto nadbytočnosť dostatočne odôvodnili.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd vyhodnotil námietku sťažovateľky o existencii procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP ako nedôvodnú, a preto dovolanie zamietol v súlade s § 448 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Podstatu argumentácie sťažovateľky predstavuje tvrdenie o tom, že vo veci konajúce súdy prihliadali na znalecký posudok č. 12/2016 absolútne nekriticky aj napriek tomu, že znalecký posudok trpí mnohými vadami, a to z dôvodu, že sa v ňom porovnávajú tvary písmen vyhotovených na jednej strane azbukou a na strane druhej latinkou, pričom na porovnanie sa používajú neaktuálne podpisy, z ktorých jeden mal v čase spísania závetov 36 rokov. Konajúce súdy preto podľa sťažovateľky nemali nekriticky akceptovať záver predmetného znaleckého posudku o to viac, ak samotná súdna znalkyňa uviedla, že závetý sú vyhotovené neštandardným spôsobom, takže odkázala z hľadiska skúmania pravosti písomností na znalecké odvetvie grafickej diagnostiky.

8. Na podklade už uvedeného sťažovateľka na pojednávaní pred súdom prvej inštancie navrhla vykonať ďalší dôkaz, a to znalecké dokazovanie súdnym znalcom z odboru grafickej diagnostiky, a to na účely vylúčenia či potvrdenia záverov jediného znaleckého posudku. Okresný súd však dokazovanie zamietol. Námietku nevykonania dôkazu sťažovateľka vzniesla aj v konaní pred odvolacím súdom a dovolacím súdom, ktoré jej v tomto smere neposkytli náležitú nápravu. Nesúhlasí s argumentáciou, podľa ktorej vykonanie predmetného znaleckého dokazovania by bolo z hľadiska predmetu konania irelevantné. Podľa sťažovateľky práve takéto doplňujúce dokazovanie mohlo zodpovedať otázky, či je vypracovaný znalecký posudok správny, resp. či na jeho vypracovanie boli použité vhodné porovnávacie materiály.

9. Sťažovateľka uvedeným spôsobom prišla o majetok, a to len na podklade jediného sporného znaleckého posudku č. 12/2016, čím došlo aj k zásahu do jej majetkových práv.

10. Poukazuje na ňou predložené odborné vyjadrenie č. 62/2019, ktoré podľa jej názoru osvedčuje, že znalecký posudok č. 12/2016 je „*nepreukazný*“. Nevykonanie doplňujúceho znaleckého dokazovania považuje sťažovateľka za porušenie práva na spravodlivý proces.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. Argumentácia sťažovateľky sa vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu zameriava na jeho ústavnú neudržateľnosť z dôvodu nevysporiadania sa s námietkou týkajúcou sa znaleckého dokazovania (ktoré považuje za nepreukazné), na podklade záverov ktorého bolo určené, že predmetné závery poručiteľky sú neplatné. V konkrétnostiach dôvodí, že odvolací súd sa náležitým spôsobom nevysporiadal s námietkou spochybňujúcou rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým bol návrh sťažovateľky na doplnenie dokazovania zamietnutý.

13. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka predmetnú námietku subsumovateľnú pod vadu zmätočnosti spočívajúcu v porušení práva na spravodlivý proces vznesla aj v dovolaní smerujúcom proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Pri predbežnom prerokovaní tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity svojej právomoci zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd), ktorého uplatnením ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Keďže v rámci uplatnenej dovolacej právomoci sa najvyšší súd sťažovateľkou vznesenou dovolacou námietkou (totožnou s tou, ktorú predostiera v ústavnej sťažnosti) zaoberal a rozhodol o nej, uvedené vylučuje právomoc ústavného súdu sa meritórne relevantnou časťou ústavnej sťažnosti zaoberať (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 503/2021). Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

15. Uvedenému konštatovaniu neprotirečí ani § 124 zákona o ústavnom súde *in fine*, na ktorý poukazuje samotná sťažovateľka v súvislosti s otázkou zachovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.). Dôležitým pre uplatnenie § 124 zákona o ústavnom súde *in fine* je totiž samotný spôsob prejednávania mimoriadneho opravného prostriedku (za predpokladu, že bol podaný) smerujúceho proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V konkrétnych okolnostiach veci boli námietky sťažovateľky obsiahnuté v dovolaní podanom podľa § 420 písm. f) CSP (ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces) meritórne preskúmané najvyšším súdom v dovolacom konaní (dovolanie sťažovateľky bolo v súlade s § 448 CSP zamietnuté ako nedôvodné), čo vylučuje právomoc ústavného súdu sa nimi zaoberať. Uvedené preto zároveň vylučuje uplatnenie § 124 zákona o ústavnom súde *in fine*.

III.2. K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou, dohovorom a dodatkovým protokolom napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu:

16. Berúc do úvahy argumentáciu sťažovateľky, táto považuje vo svojej podstate napadnutý rozsudok najvyššieho súdu za arbitrárny, keďže sa ním dovolací súd náležitým spôsobom nevysporiadal s námietkou sťažovateľky o porušení jej práva na spravodlivý proces nevykonaním dôkazu v konaní pred súdom prvej inštancie, resp. zamietnutím jej návrhu na vykonanie dôkazu.

17. Integrálnou súčasťou práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 46 ods. 1 ústavy) je povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Náležité odôvodnenie rozhodnutia ako prostriedok k zamedzeniu svojvôle súdu má súčasne zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť jeho rozhodovania. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu má účastník konania právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka (resp. strany) na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 176/2020).

18. Uvedené východiská bol povinný pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky rešpektovať aj najvyšší súd, preto sa ústavný súd v rámci predbežného prerokovania relevantnej časti ústavnej sťažnosti oboznámil s tou časťou odôvodnenia jeho napadnutého rozsudku, ktorá je pre zhodnotenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti podstatná, a súčasne sa zameril na posúdenie, či zo strany najvyššieho súdu skutočne došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to v kontexte zásadnej námietky sťažovateľky. Na tomto základe je potom úlohou ústavného súdu formulovať záver o arbitrárnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, a tak vysloviť porušenie označených práv sťažovateľky alebo, naopak, konštatovať zjavnú neopodstatnenosť časti ústavnej sťažnosti.

19. O zjavne neopodstatnenej ústavnej sťažnosti pritom možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

20. Právo na spravodlivé súdne konanie sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017). Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania, resp. v prípade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti [§ 420 písm. f)

CSP] otázka posúdenia prípustnosti a dôvodnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 198/2020, IV. ÚS 231/2021). Zároveň ústavný súd svojimi rozhodnutiami oponuje najvyššiemu súdu vtedy, ak tento dovolania posudzuje príliš formalisticky a reštriktívne so zreteľom na skutočný obsah dovolania a princíp materiálneho (nie formálneho) posúdenia existencie dôvodov zakladajúcich možnosť dovolacieho prieskumu (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 231/2021).

21. Vzhľadom na už uvedené ambíciou ústavného súdu nie je hodnotiť, či sťažovateľkou podané dovolanie, v ktorom namietala existenciu vady znátočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, je prípustné a zároveň dôvodné, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). Úlohou ústavného súdu je posúdiť napadnutý rozsudok najvyššieho súdu z toho pohľadu, či závery v ňom uvedené zodpovedajú požiadavkám obsiahnutým v práve na spravodlivé súdne konanie, a teda či sú ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 197/2021).

22. Úlohou ústavného súdu bolo pri predbežnom prejednaní ústavnej sťažnosti zistiť, či najvyšší súd v napadnutom rozsudku ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil nedôvodnosť dovolania sťažovateľky podaného podľa § 420 písm. f) CSP. Preskúmaním podstatných častí napadnutého rozsudku pritom ústavný súd dospel k záveru, že nosná argumentácia založená na premise, že k porušeniu práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces nedošlo, je ústavne udržateľná.

23. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku vyčerpávajúcim spôsobom reagoval na jednotlivé čiastkové námietky dovolateľky súvisiace s nosnou argumentáciou spochybňujúcou závery znaleckého dokazovania, na podklade ktorých vo veci konajúce súdy žalobe o určenie neplatnosti závetov poručiťky vyhovel (k tomu pozri body 5 a 6 tohto uznesenia).

24. Prihliadajúc na relevantné časti napadnutého rozsudku citované v časti I tohto uznesenia, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom rozsudku zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s argumentáciou sťažovateľky, ktorou odôvodňovala prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky nestotožnil, a preto jej dovolanie ako nedôvodné zamietol v súlade s § 448 CSP.

25. Kľúčovou pre nariadenie znaleckého dokazovania je v zmysle príslušnej zákonnej právnej úpravy (§ 207 CSP) potreba posúdenia skutočností nevyhnutných pre rozhodnutie z pohľadu vedeckých poznatkov, pričom pre zložitosť postupu nepostačuje odborné vyjadrenie (§ 206 CSP). Predmet konania, v rámci ktorého sa znalecké dokazovanie nariaďuje, je zároveň rozhodujúcim pre vymedzenie samotnej potreby vykonania znaleckého dokazovania. Keďže predmetom konania v danej veci bolo určenie neplatnosti holografných závetov poručiťky, uvedené zároveň ohraničilo relevantnosť znaleckého dokazovania na skutočnosť, či predmetné závetu poručiťka skutočne spísala a podpísala (§ 476a Občianskeho zákonníka). Ústavne udržateľným je preto záver najvyššieho súdu prezentovaný v napadnutom rozsudku, podľa ktorého nevykonanie dôkazu zo strany konajúcich súdov bolo dôvodné, keďže súdny znalec z odboru grafickej diagnostiky

(sťažovateľka sa pritom domáhala nariadenia znaleckého skúmania z daného odboru) neskúma pravosť písma, ale vyhotovenie a pravosť listín, čo bolo v danom prípade bezpredmetné. Inak povedané, zodpovedanie otázky pravosti závetov bolo z hľadiska predmetu konania a predovšetkým pre objasnenie skutkového stavu veci bezpredmetné.

26. V kontexte námietky obsiahnutej v bode 10 tohto uznesenia, v rámci ktorej sťažovateľka poukazuje na odborné vyjadrenie spôsobilé podľa jej názoru spochybníť závery znaleckého dokazovania predložené až v dovolacom konaní, ústavný súd v zhode s najvyšším súdom akcentuje, že najvyšší súd ako dovolací súd nie je súdom skutkovým, do ktorého právomoci by v súvislosti s dovolacím konaním patrila revízia skutkových zistení aj prípadným dokazovaním. Z uvedeného dôvodu je preto záver najvyššieho súdu o neprihliadaní na argumentáciu sťažovateľky obsiahnutý v bode 5 tohto uznesenia *in fine* ústavne udržateľný.

27. S prihliadnutím na predbežné závery k zásadnej námietke sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadny nedostatok majúci charakter porušenia práva na spravodlivé súdne konanie, ktorý by odôvodňoval zásah do napadnutého rozsudku najvyššieho súdu. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozsudku najvyššieho súdu z pohľadu argumentácie sťažovateľky, ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, nevyplýva žiadna možnosť ich porušenia, ktorej reálnosť by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

29. Pokiaľ totiž sťažovateľka porušenie svojich práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu (pozbavenie majetku, resp. dedičstva) odvíja od porušenia práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k porušeniu uvedených práv, je logické, že nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

30. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu